

načinom Tvoje knajpanje zvijati. Po poročilu dekile misli on, da si bil Ti oni nepoklicani prihajač in opazovalec.

6. Idi brez skrbi k obravnavi in si pri sodišču računaj za pot primerne stroške; plačati jih mora stranka, ki tožbo izgubi, in ta bo naš visokočastiti tožnik.

7. Ako je Tvoje sodišče sedaj z delom preobloženo, ne bo kmalu obravnave. Ker župnik v svoji tožbi ni zahteval, naj se Ti njegova tožba pismeno naznani, in če Te sodišče res ne obvesti ter se razpiše obravnava šele po preteku treh mesecev, potem tožba zastara, tudi tedaj, če bi obsegala kaj kaznjivega (izvzeto je hudodelstvo). Ni dovolj, če je tožba vložena, ona se mora tožencu pismeno naznani v določenem roku.

8. Da je župnik, ki se inace šteje za Slovenca, vložil tožbo v nemškem jeziku, kaže, da pravzaprav ni Slovenec, temveč breznačajen Rimec. Rimci imajo na ustih pobožen vzdih, a v srcu zatajevanje narodnosti in strastno poželenje, koristiti sebi na škodo svojega bližnjega. Inteligenca slovenskega rojstva, ki se ne upa s svojim jezikom izza peči, ki ga zataji pri najbližjem državnem uradu iz najnižjih koristilovnih namenov, ni slovenska inteligenca. Taki breznačajnejši škodujejo veljavi našega jezika največ. Uradniki in vlada zlorabljajo tako početje v preziranje našega jezika z izgovorom, da Slovenci sami ne smatramo enakopravnosti svojega jezika za resno zadevo, zaradi česar nas tudi ona ne smatra za resen narod.

Dohtar Ribež.

Dopisi.

Štajersko.

† Franc Friedl. Pri Sv. Barbari v Halozah je dne 11. marca po dolgotrajni in mučni bolezni preminil tovariš Franc Friedl. Blagopokojnik je služboval na tem mestu dolgih 21 let. V tej dobi si je s svojim taktim in prijaznim vedenjem, s svojo dobrodušnostjo in neprisiljeno dovtipnostjo pridobil srca vseh župljanov, kar je dokazala uprav velikanska udeležba njegovega pogreba dne 13. m. m. A ne samo domačini so spremljali svojega priljubljenega učitelja in dalekoznanega spretnega orglarja k tili jamici, tudi veliko število tovarišic in tovarišev iz soseščine in od daleč je podalo pokojnemu drugu dokaz neminljive vdanosti s tem, da so se vzlic skrajno neprijaznemu vremenu udeležili pogrebne izprevoda.

Umril je mož-tovariš in — oče! Ob njegovem grobu je togovalo srce tovarišem in domačinom med žalostne zvoke nagrobne žalostinke se je mešal bolesten jok in stok pokojnikovih nedorastlih otrok in osamele soproge... Nepozabljiv ostane umrli svojim tovarišem! Bil je blago srce, odkrit značaj, poštena in vedno vesela duša. Temni oblaki nevolje niso nikoli zastirali njegovega vedrega lica... Neko značilno potezo njegovega nastopanja v družbi bi si upal podati s trditvijo, da ni v življenju redkokdaj ali sploh nikoli razžalil kogarsibodi hote ali nehote. V družbi je marveč umel vse navzoče razveseljevati s svojim zdravim humorjem in s pesmijo. — Rojen l. 1847. v Slivnici pri Mariboru, je pohajal ljudsko šolo doma; realko in učiteljišče je obiskoval pozneje v Mariboru. Služboval je na okoliški šoli v Mariboru, potem v Hočah, v Slivnici, pri Sv. Miklavžu na Drav. polju in od l. 1883. pri Sv. Barbari v Halozah, kjer ga je neizprosna smrt iztrgala poklicu, družini in družbi. — Bodi mu zemljica lahka!

—o—

Primorsko.

Iz sežanskega okraja nam pišejo: Pri nas se je čestokrat dogajalo, da so županstva uporabljala šoloobiskujoče otroke za občinske robote. Zaraditega so se šolska vodstva pritoževala na c. kr. okr. šol. svet. Okrajni šolski svet je pozivno na te pritožbe poslal vsem šolskim vodstvom in županstvom odlok z dne 18. marca 1904, št. 677, ki pravi: »Šolska vodstva večkrat tožijo, da županstva uporabljajo šoloobiskujoče otroke za ročne robote, občinski in gozdni čuvaji pa za sajenje borovih sadik in drugo. —

Ker s tem otroci po nepotrebnem in neopravičeno zamujajo šolski pouk, opozarjam županstva, da naj ne jemlje šoloobiskujočih otrok na roboto, ne na druga dela med šolsko dobo, ker bodem v tem pogledu vsako tudi najmanjšo zamudo kaznoval. Prilicno se šolska vodstva opozarjajo na to, da sleherno tako zamudo smatrajo za neopravičeno ter jo vpišejo v spisek neopravičenih zamud, predloživši jo kraj. šolskemu svetu. — Upamo, da bode to pomagalo in da se v bodoče ne bode več zlorabljala šolska mladina za take namene.

Naš c. kr. deželni šolski svet je poslal poročilo o stanju ljudskega šolstva Goriško-Gradišanske za l. 1902/03. c. kr. okrajnim šolskim svetom. Ti pa javljajo o tem šolskim vodstvom. Naš c. kr. okrajni šolski svet nam poroča z odlokom z dne 5. marca 1904, št. 177, da je iz poročila posneti, da se je v tem okraju (sežanskem) otvoril en razred, da sta se zgradili dve novi šolski poslopji, da se je enemu potrebno prizidalo in da se je glede šolske oprave izboljšalo marsikaj. —

V šolskem letu 1901/02 je bilo 5289 šolodolžnih otrok, in v letu 1902/3 pa 5403. Šoloobiskujočih otrok je bilo v l. 1901/02 — 4922 in v l. 1902/03 pa 4964; razen teh je obiskovalo razne druge šole v l. 1901/02 — 295 in v letu 1902/03 pa 366 otrok. — Šole ni obiskovalo v l. 1901/02 — 72 in v l. 1902/03 pa 73 otrok bodisi zaradi bolezni ali telesnih in duševnih hib.

V l. 1901/2 je obiskovalo šolo torej 100% in ravnotako tudi v l. 1902/03.

Šolski obisk je bil vobče precej reden. Na nekaterih šolah popolnoma reden. Učiteljstvo, duhovščina, krajni šol. sveti in krajne oblastnije naj pospešujejo ob vsaki priliki reden obisk. Učiteljstvo bodi natančno in strogo pravično ob razsojevanju zamud. Proti renitentnim staršem naj se strogo postopa. Nevedne naj se pa o tej stvari pouči z dobrohotno besedo. Dobro in blagodejno vpliva na razvoj in prospeh šolskega obiska, če se učitelj pogostoma in ob vsaki priliki stika s starši šoloobiskujočih otrok, pogovarjaje se o dobroti šole in prepotrebnem znanju.

Učiteljstvo je delovalo vobče zadovoljivo in sem pričnan, da bo tudi nadalje posvetilo vse svoje moči z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti v povzdigo vsakdanje ljudske šole kakor tudi nadaljevalnih tečajev, čeprav se ni še izpolnila vroča želja, da bi se gmotno stanje izboljšalo.

Učiteljstvu priporočam, da ob vsaki priliki varuje svoj stanovski ugled in da se vsakega bodisi političnega ali socialnega strankarstva ogiblje in v verskih stvareh pa svoj nastop tako uredi, da se narodu ne da nikake prilike do nepotrebnih opazk. —

To se je učiteljstvu naznanilo po odloku c. kr. dežel. šol. sveta z dne 30. januarja t. l. št. 98.

One tovariše in tovarišice, ki se zanimajo za rusko-japonsko vojsko, priporočam zemljevid: A. Herrich: Ostasien,

Japan, Korea, Ost-China und Südöstlicher Teil des asiatischen Russland. Masstab 1 : 4,500.000. Zemljevid je 7 dm 8 cm dolg in 7 dm 1 cm širok (78 cm x 71 cm) in je prav krasen in pregleden. Stane 60 h in se dobiva v Glogavi pri »Carl Flemming-Verlag.« — Dobi se tudi v knjigarni Schimpff v Trstu.

—b—

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Za letošnjo XVI. glavno skupščino »Zaveze«, ki se vrši o binkošti v Postojni, so dosedaj zglasene te-le razprave:

A. 1. »Izvrševanje šolskih zakonov«. Poročevalec g. Ivan Lapajne, šolski ravnatelj v Krškem.

2. »Stališče in taktika slovenskega učiteljstva nasproti političnim strankam.« Isti poročevalec.

B. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zglasilo:

»Naša učiteljska društva z ozirom na moderno šolstvo in vladajočo politično konstelacijo.« Govori g. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju. Stavki: 1. Prava naša organizacija so — učiteljska društva. 2. Informativno postopanje napram članom o vseh važnih šolsko-pedagoških in šolsko-političnih pojavih bodi glavni nalog našim društvom. 3. Po društvih vplivaj učiteljstvo na oficijelno in neoficijelno javnost. 4. Kakršno društvo, takšno učiteljstvo; kakršno učiteljstvo, takšno vedenje šolskih oblasti njemu nasproti.

C. »Najnovejši pojavi na svetovnem pedagoškem polju s posebnim ozirom na Avstrijo.« Poročevalec gospod Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatecu. Vodstvo »Zaveze«.

Občni zbor „Društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ se vrši dne 21. aprila 1904. ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Uncu. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi poročilo: »Obrtno nadaljevalne šole.« Poroča nadučitelj g. Andrej Šest iz Cerknice.

Štajersko.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju ima prvi občni zbor v Celju dne 5. aprila t. l., Nova ulica št. 9, I. nadstropje. Pričetek točno ob 1/2 11 uri z naslednjim vzporedom: 1. Poročilo upravnega odbora o dosedanem delovanju. 2. »Kaj hočemo?« (govori g. V. Strmšek.) 3. Volitve. 4. Eventualia (predlogi naj se pred zborovanjem izroče odboru.) Ker se gre tu pokazati, da je naša »Zveza« res aktualne važnosti, je pač odveč, še posebej opozarjati slovensko učiteljstvo na Štajerskem, udeležiti se tega zbora čim številneje. Upravni odbor,

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje dne 7. aprila 1904 ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli po naslednjem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Volitev delegatov za XVI. glavno skupščino »Zaveze«. 5. Predlogi in nasveti. Pred društvenim zborovanjem zboruje ravnatelj čebelarsko društvo. K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 7. aprila ob dveh popoldne v Gomilskem. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Skupno posvetovanje o odpravi III. plačilnega razreda. 3. Službena razpredelnica: izjava šolskega vodstva o prosilcu. 4. Volitev dveh delegatov. 5. Pobiranje društvenine. Slabo vreme ne ovira zborovanja. Anton Farčnik, t. č. predsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo prvokrat dne 19. novembra 1903.*) Predsednik se spominja iz okraja se izselivših tovarišev Osv. Pustiška in Ant. Hohnjeca ter predstavi novo pristopivšo članico gdč. Hermine Bračičevo. Tovariš Grmovšek poroča o zborovanju »Lehrerbunda« in društva »Selbsthilfe«. Nato predlaga tovariš Böheim zaupnico

*) To poročilo smo dobili šele sedaj, zato ni naša krivda, da ga priobčujemo tako pozno. V prihodnje se ne bomo ozirali več na tako zakasnela poročila društvenih zborovanj. Uredn.

bundovemu predsedniku Killerju, kar se z občnim odobranjem sprejme. Odslej se bo tudi obenem z društvenino pobiral znesek za »Schul- und Lehrerzeitung«. Predloga, naj se prične marljivo gojiti risanje po novejših zahtevah, in naj se pošlje bundu peticija za odpravo III. plačilnega razreda, se vzameta na znanje, oziroma v rešitev.

Drugo zborovanje je bilo dne 10. sušca. Iz poročila tajnikovega je posneti, da je društvo v minulem letu štirikrat zborovalo in se je pri tem razpravljalo o sledečih predmetih: »Črtice iz podsredske šolske kronike«, »Kako ima ljudska šola v otrokih zbujati čuvstvo za lepo in blago«, »Katere prednosti in pomanjkljivosti ima Jungejeva in biološka metoda«, »O čebelarstvu« in »Najnovejše o spisju«. Društvo je bilo tako pri zborovanju »Zaveze« kakor »Lehrerbunda« zastopano po svojih odposlancih; istotako pri ustanovnem shodu »Zaveze« v Celju. Nadučitelja Sim. Gajšeka je imenovalo svojim častnim članom. — Izmed dopisov je omeniti tri pozive »Zaveze« in sicer: 1. naj se rezervni fond za učiteljstvo vsestranski podpira, 2. da se oklene učiteljstvo z večjo vnemo svojih stanovskih listov, posebno »Učit. Tovariša«, ki tako nevstrašeno zastopa naše koristi ter predlaga ustanavljanje poverjeništev. Društvo je poverilo to delo društvenemu blagajniku V. Pulkotu. 3. Društvo naj naznani za letošnje zborovanje »Zaveze« kak tema in poročevalca. Ker se pa društvo strinja s stavki, ki jih je stavila »Zaveza«, zato se ne navetuje novih. — Nato je govoril tovariš Pulko o risanju po zahtevah modernih pedagogov in omenil pri tem pomen Marinovega dela »Risanje v ljudski šoli.« — Blagajnik izkazuje 36 K 06 h prebitka. Staremu odboru se izkaže zaupanje s tem, da se neizpremenjen zopet voli, torej: Šetinc Franc, predsednik; Moric Emerik, podpredsednik; Potočnik Anton, tajnik; Pulko Valentin, blagajnik in poročevalec v strokovne liste; Grmovšek Mihael, pevovodja; Böheim Franc in Sket Andrej, odbornika.

Kot delegata k »Zvezi« se ogasita in sprejmeta Bračič Franc in Pulko Val., k »Zavezi« pa Grmovšek Mih. in Pulko. — Po končanem vzporedu se je nabralo za trpečega tovariša Horvateka 18 K. — Prihodnje zborovanje bo meseca maja.

Zborovanje učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj. Vsakdo je potreben okrepčila in razvedrila, in učitelj na kmetih ni zadnji med temi; dovolj veliko potrebo do tega provzroča že samo naporno delovanje v za-dehlih šolskih prostorih in skoro nič manj pogrešanje inteligentne družbe, v kateri bi bilo učitelju mogoče časih si poiskati razvedrila.

Ker so razmere take, ni čuda, da smo komaj čakali dne 6. marca, na kateri dan je bilo napovedano zborovanje zgoraj omenjenega društva. Vreme je bilo ugodno in v vselem pričakovanju smo se podali v lepo in prijazno vas Videm v novo šolsko poslopje. In res! Naše veselo pričakovanje ni bilo brezpomembno, vsebina dnevnega reda je bila tako zanimiva, da smo ji vsi z največjo pozornostjo sledili. Tako nam je g. predsednik Ivan Knapič prebral pri drugi točki dva važna dopisa od »Zaveze«. Ta je poslala društvu okrožnico, naj bi društvo med kolegi še z večjo vnemo delovalo na to, da bi se učiteljstvo naročalo na »Učiteljskega Tovariša« in na »Popotnika«. Na željo, izraženo v dotičnem dopisu, se je volil poverjenik, ki naj bi v tem zmislu skrbel za to, da se bodo nekateri zaspanci bolj vzdramili. Drugi dopis pa je naročal, naj se društvo posvetuje, o čem bi se pri letošnjem glavnem zborovanju predavalo. Na »Zavezin« predlog sta se sprejeli temi: »Svobodna šola in svobodno učiteljstvo« in »Najnovejši pojavi na pedagoškem polju«. Nato je sledilo predavanje g. tov. Jamška, ki je razpravljal o Kernovi metodi pri stavkovi analizi. Iz temeljitega referata smo spoznali, kako priporočanja vredna je ta metoda in da je bila v tem pouku naša dosedanja metoda v marsičem nedostatna. Prihodnjič bo gospod referent z ozirom na Bezjak-Schreinerjeve vadnice snov nadaljeval. Končno se je določilo, da se vrši prihodnje zborovanje dne 8. maja t. l. v Brežicah.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 3. sušca v mariborski okoliški šoli ob prav obilni udeležbi. Pred zborovanjem se je vršilo odborovo posveto-